

ÁLOP Á DONSKU KRÓNUNA

Hvat merkir tað?

Danska krónan er undir stórum trýsti uttanífrá, og í lötuni ger danski Nationalbankin alt, hann kann, fyri at krónan ikki skal økjast í virði. Men hvussu kann nakar leypa á eitt gjaldoyra? Hvørjar kunnu fylgjurnar í ringasta føri vera? Og hvussu kann tað ávirka okkum føroyingar? Ester Hansen, búskaparfrøðingur, svarar okkara spurningum á ein pædagogiskan hátt

Visti tú?
Ein evra er altíð
verd 7.45 danskar
krónur

EYDNA SKAALÉ

Fyri at skilja hetta fyrbrigdið, mugu vit fyrst av øllum skilja, hvussu íleggjarar hugsa. Íleggjarar hava nógvar pengar og ynskja at økja um sína ogn. Tað gera teir við at seta pening í tryggjar íløgur; í íløgur, sum teir við vissu vita, at teir fáa ein ávísan vinning burtúr.

– Beint nú eru nógvar lond, sum ikki eru góð og trygg, tá tað kemur til at gera íløgur. Tað gongur illa í russiska búskapinum og í fleiri av londunum í Evropa, og harumframt er oljuprísurin lágur. Tað ger, at íleggjararnir leita aðra staðni, fyri at finna eitt gott, trygt stað til pengarnar.

Herfyri var tað Sveits, sum var úti fyri sama »álopinum«, sum Danmark er nú.

Um danska krónan veksur í virði, verða allar vørur, ið føroyingar selja á útlenska marknaðanum, dýrari. Harvið minkar okkara kappingarføri»

MYNDIR: ÓLAVUR HANSEN

Álopið á Sveits

Sveits hevur eitt ávíst mark fyri, hvat sveisisk frankurin skal kosta. Sveisisk miðbankin roynir at halda frankin á einum føstum lágum kursi í mun til evruna. Hetta tryggjar, at sveisiskar vørur ikki eru ov dýrar á heimsmarknaðinum, og at tær so-statt eru kappingarførar við vørur úr øðrum londum.

Men eftirsum, at sveisisk frankurin er so støðugur, verða sveisisk

virðisbrøv mett sum ein trygg íløga. Av tí, at tað er óstøðugt so nógva aðra staðni, valdu nógvir íleggjarar fyri stuttum tískil at gera íløgur í sveisisk virðisbrøv. Íleggjarar keyptu altso sveisisk láns- og partabrøv fyri sveisiskar frankar.

Um íleggjarin ikki eigur sveisiskar frankar (tí hann til dømis er amerikanari ella japanari), má hann veksla sítt gjaldoyra til sveisiskar frankar, tá hann vil keypa sveisisk virðisbrøv. Hetta ger, at eftirspurningurin eftir sveisiskum frankum økist. Tá ið eftirspurningurin eftir eini vøru økist og útboðið ikki fylgir við, fer prísurin upp – og í hesum førum øktist kursurin tískil á sveisiska gjaldoyranum.

Sveisisk miðbankin royndi at økja útboðið av sveisiskum frankum við at keypa útlensk gjaldoyru, til dømis evrur, fyri sveisiskar frankar, fyri at

sveisiska gjaldoyrað ikki skuldi veksa ov nógv í virði.

Men tað eydnaðist ikki sveisiska miðbankanum at halda ella minka um virðið á gjaldoyranum. At enda valdi hann ístaðin at lata sveisiska frankin hækka í virði.

Íleggjarar høvdu hervið keypt sveisisk virðisbrøv fyri ein prís, men kundu nú selja tey aftur fyri ein hægri prís, tí sveisiska gjaldoyrað var styrkt.

Nú finga teir fleiri evrur fyri hvønn frank, um teir seldu sveisisku virðisbrøvini og vekslaðu sveisiskar frankarnir um til evrur. Tað gjørdi, at nógvir íleggjarar knappliga seldu síni sveisisku partabrøv. Hetta hevði so aftur við sær, at partabrævavirðið